

svetiti duhovnom zvanju, ali mu duhovni vođa preporučuje da se vrati u Kinu na svoju službu, i još godinu dana razmišlja. Mesa je zatvoren u sebe, ne prepušta se životu, nego mučno traži svoj put. Tek nakon duboko doživljene ljudske ljubavi prema Ysé — koja je samo akcidentalno grešna, jer je ona udata — Mesa doživljava pravo otvaranje svoga malog sebičnog srca, i postaje sposoban i za ljubav prema Bogu (str. 114, gore), kao i za krajnji ljudski napor koji simbolizira dizanje bolesne ruke da bi dohvatio zvijezde za Ysé, kojoj je u međuvremenu muž umro. U razgovoru s Bogom, koji je zapravo peti akter drame, Mesa veli: »Ljubio sam je i nije me od vas strah / Jer ništa nije iznad ljubavi, ništa, čak ni Vi.« (str. 105)

Ysé, žena i majka, najkompliciraniji lik drame, gotovo uvijek reagira paradoksalno, a dosljedna je samo u dvije stvari: u nestalnosti svojih riječi i postupaka, i u trajnosti svoje ljubavi prema Mesu. Ona želi biti potrebna, voljena, i želi se dati: »Sretne li žene koja ima komu da se dade! Ali tko je uistinu treba? Samo nju i uvijek nju, a ne neku drugu?« (str. 43).

De Ciz je nepromišljeni fantast koji svojoj ženi Ysé ne može pružiti ni materijalnu sigurnost, a još manje moralni oslonac.

Amalric je samouvjereni avanturist koji ne propušta sreću kad mu se nađe na dohvatu ruke, ali zazire od napora i borbe.

Ta četiri lika kroz sva tri čina (na pučini, na groblju u Hong-Kongu, u buri revolucije) doživljavaju nesigurnost i tjeskobu života, a jedina je sigurna luka prava ljubav, koja je otvorena i prema Bogu (vidi osobito str. 33, 89 i 104).

Spomenimo još da je Claudel napisao tri verzije »Razdiobe podneva«, a da je Petar Selem, postavljajući tu dramu na scenu Teatra itd. (Kormorna pozornica Studentskog centra Sveučilišta u Zagrebu) stvorio četvrtu.

U Pogovoru sam P. Selem veli: »Rađeci na toj četvrtoj verziji, htio sam sačuvati poetsku čistoću govora prve, ali i prihvatiti mnogo ljepši, depatetizirani finale kasnijih verzija. Ali, opet, činilo mi se dopuštenim da u taj finale vratim ... navedene i kasnije izbačene riječi o mjeri Boga i ljubavi (»Ništa nije iznad ljubavi,

ništa, niste čak ni vi.«!) koje odgovaraju onome što je u Claudelu najbolje.«

Zahvalni smo i prevodiocima i izdavaču što su nam u vrlo lijepom prijevodu i opremi poklonili to vrijedno Claudelovo djelo.

I. V. Horvat

IZ STRANE LITERATURE

JOSEF SCHARBERT, Prolegomena eines Alttestamentlers zur Erbsündenlehre, Quaestiones disputatae sv. 37, str. 126, Herder Verlag, Freiburg im Breisgau.

Diskusija o istočnom grijehu je danas među teolozima u središtu pažnje. U pokušajima novog tumačenja istočnog grijeha u novije su se vrijeme istakli svojim spisima Karl Rahner, Piet Schöenberg i Herbert Haag. Među bibličarima, pa i među katoličkim bibličarima, sve više prevladavaju pokušaji da se biblijskim tekstovima ne prizna dokazna moć za nauku o istočnom grijehu: oni to pitanje prepuštaju dogmatičarima. No i dogmatičari nemaju danas više sasvim jasno shvaćanje nauke o istočnom grijehu. Stoga je pitanje istočnog grijeha prava »quaestio disputata«.

Glasoviti egzeget Josip Scharbert pokušava u ovoj knjizi osvijetliti elemente koji se u sadašnjoj diskusiji oko istočnog grijeha prešućuju ili pak nedovoljno uzimaju u obzir.

U prvom nas poglavlju pisac obavještava o sadašnjem stanju nauke o istočnom grijehu u katoličkoj i u evangeličkoj bibliistici. Podvrgnuvši ozbiljnoj kritici mišljenja mnogih autora, on predlaže svoju tezu o istočnom grijehu. Naglašava da ne možemo utemeljenje nauke o istočnom grijehu tražiti samo na izoliranim mjestima knjige Postanka nego u okviru cjelokupne starozavjetne nauke, dapače i u okviru sveopćeg staroistočnjačkog kulturnog svijeta (drugo poglavlje). Iz tako opširne i sveobuhvatne obradbe slijedi da je grijeh uvijek i svugdje bio nazočan u čovječanstvu. Prema nauci Staroga zavjeta nitko nije izuzet od moći grijeha. Pred ovakvim spoznajama pitanje da li je biblijski Adam jedan čovjek ili uosobljenje ljudi naprosto postaje drugorzredno i ne toliko važno. Isto je tako drugorzredno pitanje kada je nastao prvi

grijež. Time je problemu monogenizma-poligenizma oduzeta ona oštrina koju on sve donedavna imao.

Na kraju J. Scharbert postavlja nekoliko pitanja dogmatičarima, osobito u vezi s teološkim jezikom definicije nauke o istočnom grijehu.

Ova je knjiga stoga, kao sažeti prikaz sz. nauke o istočnom grijehu, od velike pomoći i egzegetima i dogmatičarima. Knjiga ima neprocjenjivu važnost i za dušobrižnike i za katoličke laike, jer pruža sveobuhvatnu panoramu sadašnjeg stanja diskusije o istočnom grijehu.

A. R.

RUDOLF PESCH, Jesu ureigene Taten?, Quaestiones disputatae, sv. 52. Verlag Herder, Freiburg im Breisgau, stranica 166. Cijena: DM 19.

U ovo se vrijeme mnogo raspravljalo o Isusovim čudesima kako u fundamentalnoj teologiji tako i u egzegezi. Rudolf Pesch, vrstan egzeget, koji se proslavio izvrsnim djelima o novozavjetnoj egzegezi, obradio je u ovoj knjizi pitanje Isusovih najvlastitijih djela u pravom smislu riječi. Čudesa Isusova shvaća kao »ipsissima facta Jesu« i obrađuje ih ozbiljnom suvremenom metodom egzegeze, tzv. metodom raščlambе redakcije i traženja najstarije tradicije u evanđeoskim tekstovima. Kao primjer koji je savršeno obradio uzео je izlječenje gubavca iz Markova evanđelja (Mk 1,40—45) i deset gubavaca iz Lukina evanđelja (Lk 17,11—19).

Pisac pristupa raščlambi i studiju tekstova rijetkim pedagoškim osjećajem. Proučava dotični tekst evanđelja kao što povjesničar umjetnosti proučava neki predmet iz drevne umjetnosti. Premda raščlanjuje tekstove s velikom stručnošću, ipak može i nestručnjak raščlambu pratiti i uživati ulazeći dublje u prošlost, sve do onih dana kada, je Isus djelovao u Palestini. Čitajući knjigu, čitalac se postepeno upoznaje s novom egzegetskom metodom koja pomaže da se sva pitanja koja čovjeku nastaju dok proučava evanđeosku baštinu bolje razumiju.

Pisac pokazuje kako Isusova čudesa možemo i moramo razumjeti jedino u okviru Isusova propovijedanja Kraljevstva Božjega. On posećuje posebno, završno poglavlje,

pitanju kako se odnose Isusova čudesa prema Isusovoj riječi kojom sam Isus tumači značenje svojeg čudesnog djela. U tom poglavlju pisac je iznio neke soteriološke i kristološke zaključke Isusovih »čudesa« koji imaju veliku važnost za fundamentalnu teologiju. Na kraju je pridodao još 16 teza koje kao »quaestiones disputatae« mogu poslužiti dogmatičarima i egzetima za novoobradbu pitanja Isusovih čudesa.

Knjiga je egzegetski tako ozbiljno pisana i novim uvidima i zaključcima tako bogata da je moramo preporučiti svim svećenicima koji nje-mački razumiju.

A. R.

HEINRICH SCHLIER, Besinnung auf das neue Testament. Exegetische Aufsätze und Vorträge II. Herder 1967 (376 str).

Možda nijedna vremena nisu bila tako nabita nepovjerenjem kao ovo naše. Možda ljudske riječi nisu nikad toliko rastavljale umjesto da ujedinjaju. Čini nam se da ljudska riječ nije nikad donosila toliko razočaranja koliko danas, da ljudska riječ nije nikad toliko zarobljavala, tjerala u očaj, ukazivala na bespuća, umjesto da oslobađa, tješi, rasvjetljuje horizonte i vodi na ceste života. Ljudska riječ doživljava svoju najveću »inflaciju«. Ta je riječ postala konačna, konačnija i od same ljudske egzistencije. Umjesto mosta postala je ponor među ljudima, umjesto da ukazuje na budućnost, ona je postala vjesnik razaranja sadašnjosti. Dok dogovori, pregovori, ugovori, sporazumijevanja, obećanja i nade padaju u vodu, dotle ratovi, sukobi, nepravde, patnje, zloporabe i licemjerstvo igraju glavnu ulogu na sceni svijeta.

Je li onda čudo da je iza posljednjeg rata teologija u Katoličkoj Crkvi postala posebno snažno naglašena biblijski. Treba i trebalo nam je niz »babilonskih sužanjstava« pa da otkrijemo kako je »kao med« dragocjena Božja Riječ. Dok sve riječi prolaze, Božja Riječ ostaje kao jedini jamac nade na beznadnim bespućima. Jer Božja Riječ ostaje i onda most kad svaka ljudska riječ razara i ubija. Covječanstvo ima na-